

Универзитет “Гоце Делчев” - Штип

Факултет за медицински науки

ДЕНТАЛНА МЕДИЦИНА

СТОМАТОЛОГИЈА БАЗИРАНА НА ДОКАЗИ

проф. д-р Цена ДИМОВА

доц. д-р Киро ПАПАКОЧА

➤ **СТОМАТОЛОГИЈА БАЗИРАНА НА ДОКАЗИ**

- вовед, дефиниција, терминологија
- списанија и бази
- најчесто поставувани прашања
- задачи и елементи

➤ **ОСВРТ ВО НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКАТА И СТРУЧНА ЛИТЕРАТУРА**

- примери од клиничката пракса базирани на докази
- стерилизација
- презервација на алвеоларниот гребен
- апикална хирургија

ДЕФИНИЦИЈА

Медицина базирана на докази (ЕБМ) бара интеграција на најдобри истражувачки докази со нашите клинички експертиси и уникатни вредности кај нашиот пациент и под определени околности.

Straus SE, Richardson WS, Glasziou P, Haynes RB.
Evidence-based medicine: how to practice and teach EBM
3d ed. London: Churchill Livingstone, 2005

ТЕРМИНОЛОГИЈА

- ◆ Evidence-Based Medicine (EBM)
- ◆ Evidence-Based Practice (EBP)
- ◆ Evidence-Based Practice in xxx (EBPx)
- ◆ Evidence-Based Health Care (EBHC)
- ◆ Evidence-Based Nursing (EBN)
- ◆ Evidence-Based Public Health (EBPH)
- ◆ Evidence Based Library and Information Practice (EBLIP)
- ◆ Research Based Evidence (RBE)

EVIDENCE BASED DENTISTRY

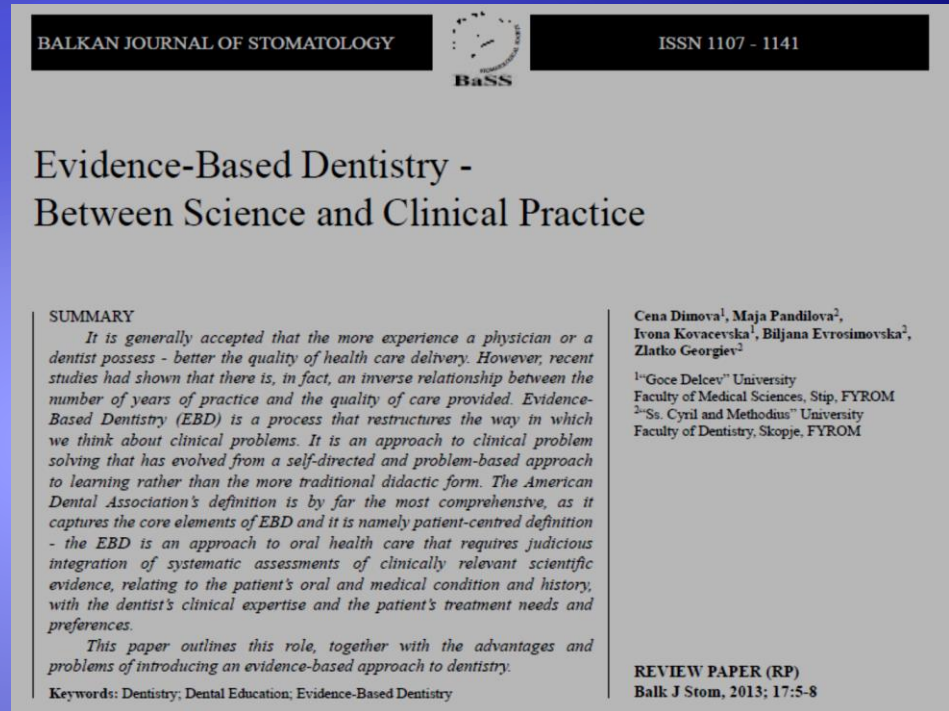
- ◆ " интегрирање на индивидуална клиничка експертиза со најдобрите достапни екстерни клинички докази од насочено систематско истражување"

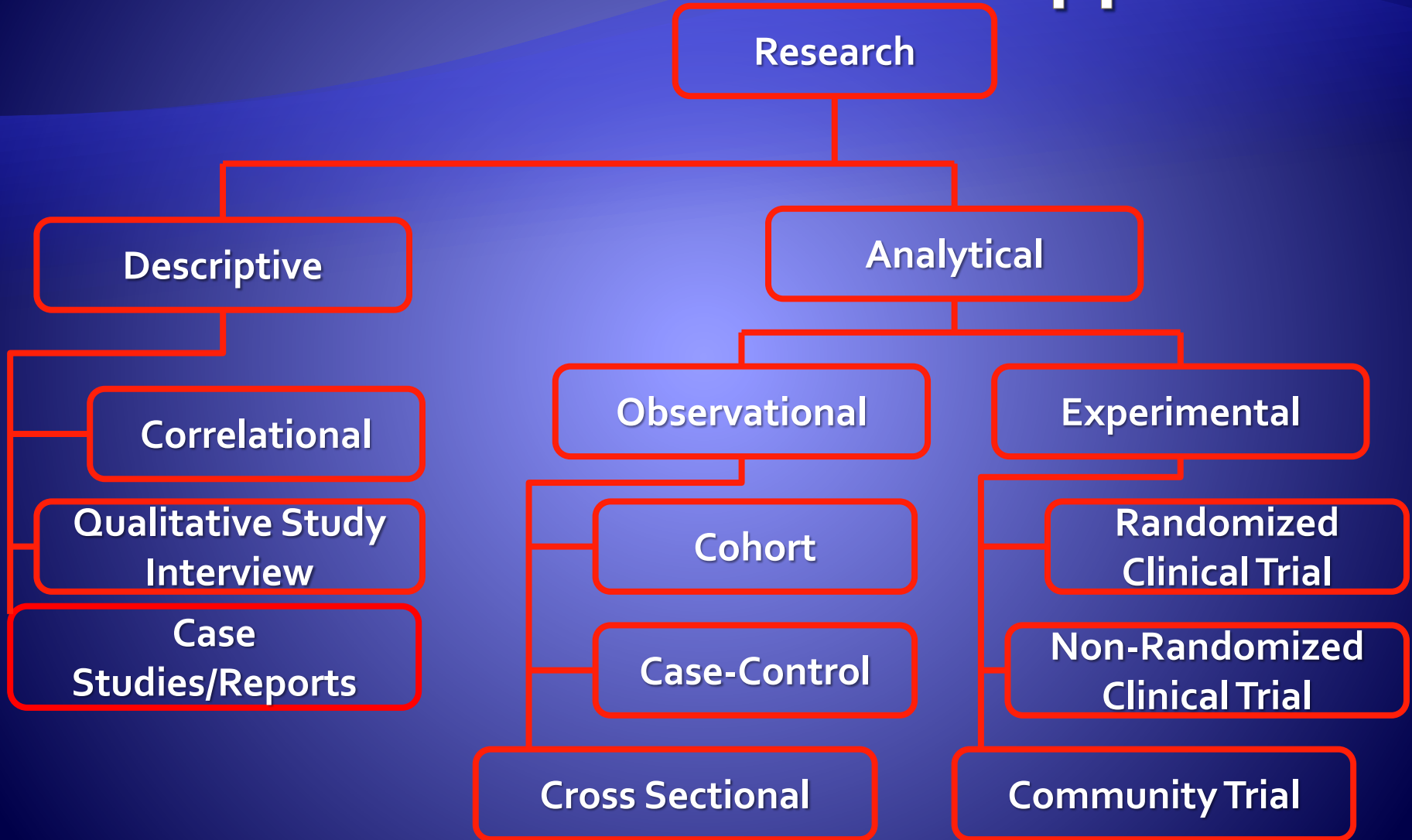
EVIDENCE BASED DENTISTRY

JOURNALS

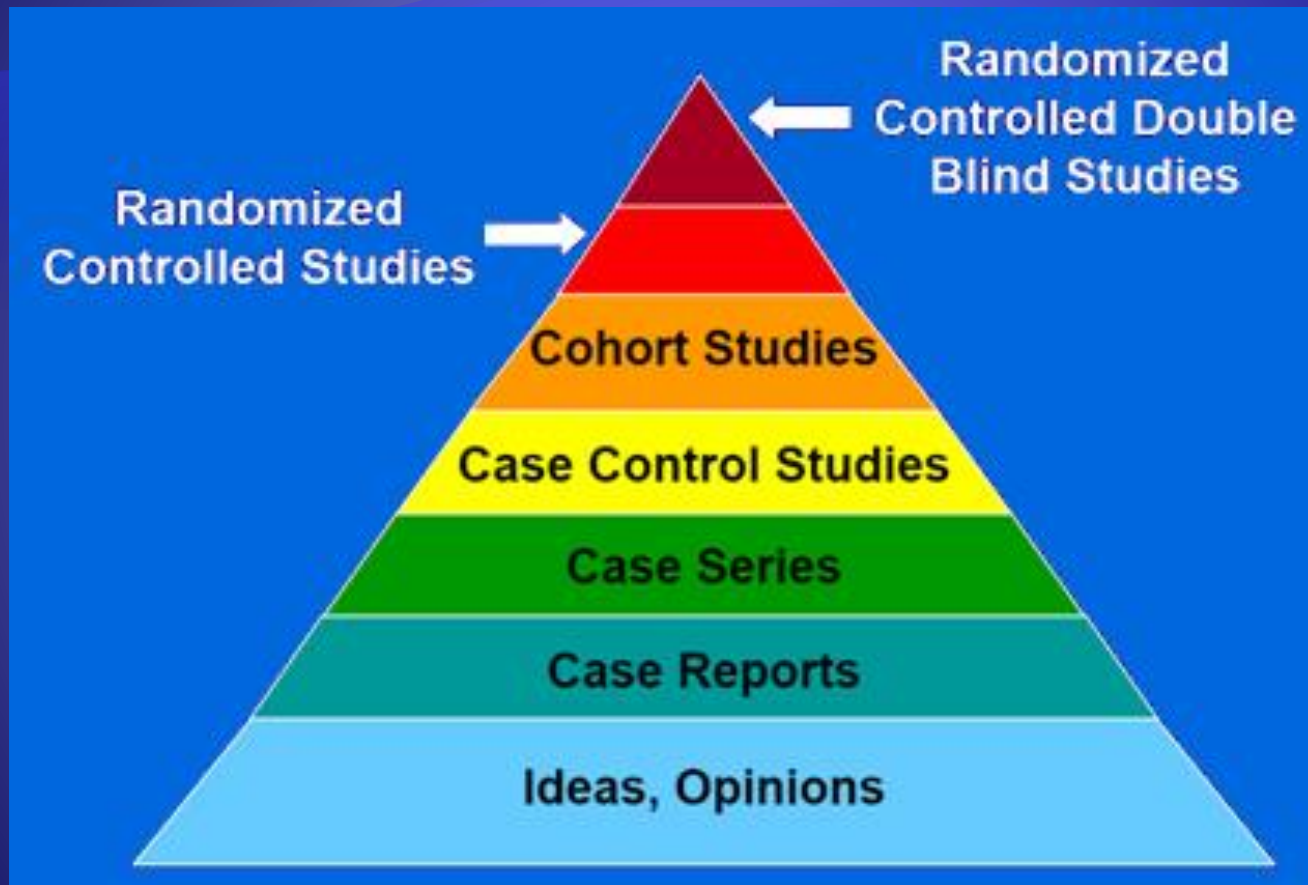
- ◆ Bandolier
- ◆ Evidence-Based Dentistry
- ◆ Evidence-Based Medicine Online
- ◆ Journal of the American Dental Association
- ◆ Journal of Evidence-Based Dental Practice
- ◆ <http://ebd.ada.org/en/resources/>

ДИЗАЈНИРАЊЕ НА ИСТРАЖУВАЧКИ СТУДИИ

НИВО НА ДОКАЗИ

Kramer BS. *Weighing scientific evidence*. Washington DC: National Academies Press; 2009

НИВОА НА РЕЦЕНЗИРАНИ ИНФОРМАЦИИ

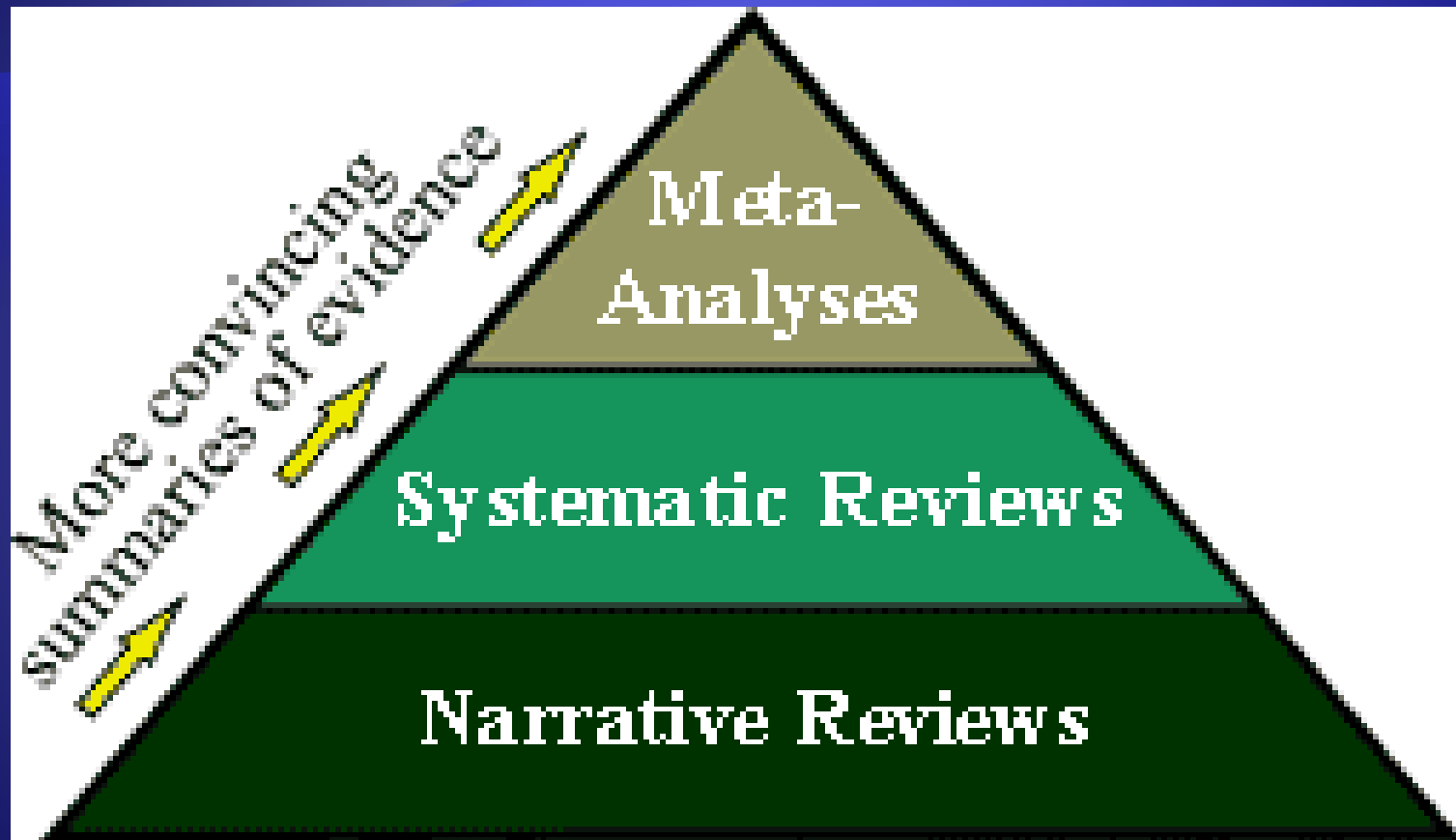

- ◆ *Примарни извори:*
original research
- ◆ *Секундарни извори:*
review articles
- ◆ *Терциерни извори:*
textbooks, summaries

http://www.chiroweb.com/vaccinfo/authoritative_sources.html

Clark N, *IT Applications of EBM Principles*. Tallahassee, FL: Florida State University College of Medicine, 2003

СЕКУНДАРНИ (ВТОРОСТЕПЕНИ) ИЗВОРИ

ПИРАМИДА НА ДОКАЗИ

Meta-Analysis

Systematic Review

Randomized Controlled Trial

Cohort studies

Case Control studies

Case Series/Case Reports

Animal research

As you move up the pyramid the amount of available literature decreases, but increases in its relevance to the clinical setting. Clark N, 2003

СПИСАНИЈА И ТРУДОВИ

КОЛИЧИНА НА ДОКАЗИ:

Amount of evidence: Currently over 2 million biomedical articles are published annually in some 20,000 journals. There are about 500 journals related to dentistry. Clearly not all of these articles are relevant to all areas of dental practice, nor can one hope to read any more than a minority of them¹⁸.

18. *Newman MG.* Clinical decision support complements evidence based decision making in dental practice. *J Evid Base Dent Pract*, 2007; 7:1-5.

За повеќе информации

- ◆ Centre for Evidence-Based Medicine - CEMB:

<http://www.cebm.net/index.aspx?o=1157>

- ◆ EMB Tools (Centre for Health Evidence):

http://www.cche.net/usersguides/ebm_tips.asp

- ◆ Tools to support evidence-informed decision making (Health-evidence.ca):

<http://www.health-evidence.ca/tools/>

- ◆ EPIQ - Critical Appraisal and Evidence-based Practice (University of Auckland):

◆ <http://www.fmhs.auckland.ac.nz/soph/depts/epi/epiq/ebp.aspx>

PUBMED and the EVIDENCE-BASED UNIVERSE

<http://nnlm.gov/training/pubmedebm/>

ЗАДАЧИ

- ◆ Постави добро-изградено клиничко прашање
- ◆ Пребарај за најдобар доказ
- ◆ Критички оценувај ги доказите
- ◆ Примени ги резултатите и евалуацијата

ЧЕТИРИ ЕЛЕМЕНТИ

- ◆ Кој е пациент? Што е проблемот?
- ◆ Што интервенција? Што причина? Што е прогностичкиот фактор?
- ◆ Споредбена интервенција
- ◆ Резултат (и)

ИЗВОРИ НА ДОКАЗИ

- ◆ Датабази (Medline)
- ◆ Списанија и референтни библиотеки
- ◆ CD-ROM
- ◆ Интернет
- ◆ Journal clubs
- ◆ Колеги

СЕГАШНОСТ:

Експанзија на СБД

- СБД е присутна во програмските содржини на студиските програми од дентлна медицина
- СБД почна да влијае на клиничките можности на стоматолозите практичари.

ИДНИНА

- The American Dental Association will continue to educate dentists on evidence-based dentistry and promote research and systematic reviews.
- Expansion of evidence-based clinical recommendations.
- Dentists will practice dentistry based on principles backed by current research.

➤ **СТОМАТОЛОГИЈА БАЗИРАНА НА ДОКАЗИ**

- вовед, дефиниција, терминологија
- списанија и бази
- најчесто поставувани прашања
- задачи и елементи

➤ **ОСВРТ ВО НАУЧНО ИСТРАЖУВАЧКАТА И СТРУЧНА ЛИТЕРАТУРА**

примери од клиничката пракса - базирани на докази

- стерилизација
- презервација на алвеоларниот гребен
- апикална хирургија

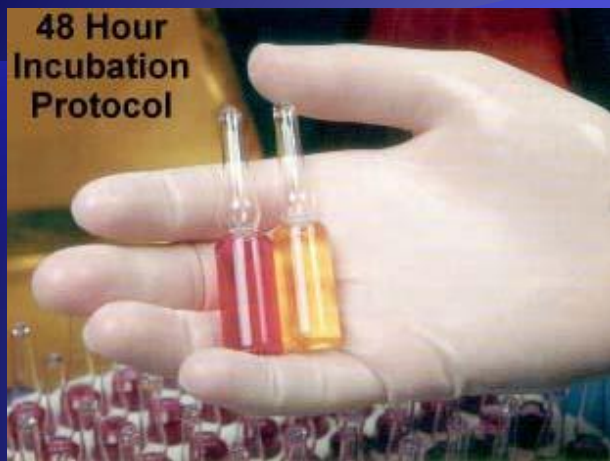

КОНТРОЛА НА СТЕРИЛИЗАЦИЈА

- ◆ Според АДА за секојдневна контрола треба да се користат:
  - биолошки индикатори
  - хемиски индикатори

БИОЛОШКИ ИНДИКАТОРИ

ХЕМИСКИ ИНДИКАТОРИ

за стерилизација со
влажна топлина

за стерилизација со
сува топлина

ХЕМИСКИ ИНДИКАТОРИ

за стерилизација со

влажна топлина ЗА АВТОКЛАВИРАЊЕ

ПРЕЗЕРВАЦИЈА НА АЛВЕОЛАРНИОТ ГРЕБЕН Bone Management® System

- ◆ ApEx-Control Root Extraction System
- ◆ ApEx-Control Professional Extraction System
- ◆ Benex® -Control Root Extraction System
- ◆ Benex® -Control Professional Root Extraction System

ApEx-Control Root extraction system

- ◆ ApEx-Control Root Extraction System - developed with Dr. Guse, MSc

За вадење на деструирани корени со ApEx-Control,

АПИКАЛНА ХИРУГИЈА

J. Peterson & J. L. Gutmann. The outcome of endodontic resurgery: a systematic review. International Endodontic Journal. 34, 169–175, 2001

- ♦ 2375 пациенти (2788 заби)
  - ♦ 64.2% успешни,
  - ♦ 25.7% несигурни
  - ♦ 15.7% неуспешни.

Study	Year	Patients	Teeth	Resurgery teeth
Nord	1970	277	354	39
Nordenram & Svärdström	1970	697	697	61
Rud & Andreasen	1972	769	962	12
Persson	1973	111	129	129
Persson <i>et al.</i>	1974	161	220	51
Finne <i>et al.</i>	1977	156	218	16
Persson	1982	22	26	1
Rud <i>et al.</i>	1997	182	182	21
Total		2375	2788	330

J. Peterson & J. L. Gutmann. The outcome of endodontic resurgery: a systematic review.

International Endodontic Journal. 34, 169–175, 2001

Authors	Year	<i>n</i>	Teeth	Groups	Exclusion criteria
Blum	1930	98	98	3	See footnote
Keresztesl	1955		415	3	Not peer reviewed
Bush & Walte	1962	27		No	Different scale
Levinson	1965	0	0		Technique paper
Persson	1966	176	241	3	
Vees	1966	537	211	2	Not peer reviewed
Mattila & Altonen	1968		115	3	
Kappl	1969		182	2	Technique paper
Rusconi & Maccaferri	1969	0	0	No	Technique paper
Harty <i>et al.</i>	1970	1139		2	Different scale
Novák <i>et al.</i>	1971	534	675	3	Not peer reviewed
Rud <i>et al.</i>	1972a	120		4	
Platz	1973	270	200	5	Not peer reviewed
Ericson <i>et al.</i>	1974	276	314	3	
Summers	1975	0	0	No	Technique paper
Altonen & Mattila	1976	43	46	3	
Švejda & Brázda	1978		7	No	Histological study
Wörle	1981	89	94	3	
Jacobsen	1982	0	0	No	Technique paper
Urbani <i>et al.</i>	1983		135	3	
West & Lieb	1985	1		No	Case report
Cordes <i>et al.</i>	1987	78		2	Not randomized
Kopp <i>et al.</i>	1987	3281		1	Different scale
Molven <i>et al.</i>	1987	443	474	4	
Lewis & Block	1988	0	0	No	Review paper
Molven <i>et al.</i>	1991	224	222	4	
Rud <i>et al.</i>	1991	388		4	
August	1996	39	41	No	Different scale
Molven <i>et al.</i>	1996	24		No	Not original data
Rud <i>et al.</i>	1996	33		2	
Hepworth & Friedman	1997	0	0	No	Review
Pecora <i>et al.</i>	1997	0	0	No	Technical paper
Rubenstein & Kim	1999	94		2	
Zuolo <i>et al.</i>	2000	102	102	2	Different scale

*In addition to the listed exclusion criteria, all papers listed report no resurgical results.

Hasouni MKh, Hamad ShA. Success rate of apicectomy of anterior and premolar teeth. *Al-Rafidain Dent J.* 2005; 5(2):161-167.

- ◆ 1952–2002 - 332 трудови – успех на ендодонтската терапија 40%–96%.
- ◆ 2,039 апикектоми (1930 -1960) – успех 34 - 100%, средно 82.5%.
- ◆ 797 апикектоми - Nordenram & Svardstrom - 64%
- ◆ Oginni and Olusile успех на апикоектомии на предни заби од 71.9%,
- ◆ Hasouni MKh, Hamad 81,9% успех

ПРЕПОРАКИ

ПРОТОКОЛ

АЛГОРИТАМ ЗА

ОРАЛНО ХИРУРШКА ПРОЦЕДУРА

ИНФОРМАТИЧКИ СИСТЕМ

АЛГОРИТАМ

ПРЕД ОПЕРАТИВНА ПОДГОТОВКА

ДЕТАЛНА
АНАМНЕЗА

ЕВАЛУАЦИЈА НА ПАЦИЕНТОТ

КОНСУЛТАЦИЈА СО МАТИЧЕН ЛЕКАР

РЕФЕРЕНТНИ НАОДИ

ИСТОРИЈА НА БОЛЕСТ

РЕНДГЕН НАОД

ДИЈАГНОЗА

ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА
ПАЦИЕНТ

ОРАЛНОХИРУРШКИ ТРЕТМАН

ЛОКАЛНА АНЕСТЕЗИЈА

ПРОЦЕДУРА

СУТУРА, ХЕМОСТАЗА, СОВЕТ

КОНТРОЛА, КОМУНИКАЦИЈА

ИНТЕРНИСТ
КАРДИОЛОГ

ЗАКЛУЧОК:

ЧИЈ Е БЕНЕФИТОТ ОД СТОМАТОЛОГИЈА БАЗИРАНА НА ДОКАЗИ

- ❖ ПАЦИЕНТИТЕ – ќе имаат подобра информација и поквалитетна грижа
- ❖ СТОМАТОЛОЗИТЕ – ќе имаат валидни истражувања за да донесат клиничка одлука
- ❖ ИСТРАЖУВАЧИТЕ – ќе бидат повикани за нови испитувања пред новите продукти и технологии да се пуштат на пазарот

БЛАГОДАРАМ ЗА ВНИМАНИЕТО

ПРАШАЊА?